

ALBANIAN HELSINKI COMMITTEE
KOMITETI SHQIPTAR I HELSINKIT

“Barazia dhe ndalimi i diskriminimit në këndvështrimin ligjor dhe social”

Manual për organizatat jofitimprurëse

Tiranë, Prill 2011

Ky manual u përgatit nga Komiteti Shqiptar i Helsinkit, falë mbështetjes financiare të Ambasadës së Mbretërisë së Vendeve të Ulëta, në kuadër të projektit “Parandalimi i diskriminimit dhe mbrojtja ndaj tij, nëpërmjet fuqizimit të komunitetit në shkolla dhe rritjes së rolit të organizatave jofitimprurëse”, i cili po zbatohet në bashkëpunim me Qendrën për Nisma Ligjore Qytetare.

Të gjitha të drejtat janë të rezervuara. Asnjë pjesë e këtij botimi nuk mund të riprodhohet pa lejen e botuesit.

Botues: © Komiteti Shqiptar i Helsinkit

Përgatitën: Znj. Vjollca Meçaj, Juriste (KShH)
Znj. Erida Skëndaj, Juriste (KShH)
Znj. Klejda Ngjela, Sociologe (KShH)

Redaktoi: Znj. Marie Mato, Redaktore

PASQYRA E LËNDËS

HYRJE	FQ 4
KREU I BARAZIA DHE NDALIMI I DISKRIMINIMIT NË KËNDVËSHTRIMIN SOCIAL	FQ.6
KREU II	
BARAZIA DHE NDALIMI I DISKRIMINIMIT NË KËNDVËSHTRIMIN LIGJOR, MJETET JURIDIKE QË KANË NË DISPOZICION OJF-TË PËR MBROJTJEN E VIKTIMAVE TË DISKRIMINIMIT	FQ 11
KREU III	
SFIDAT E ORGANIZATAVE JOFITIMPRURËSE NË OFRIMIN E SHËRBIMEVE LIGJORE NDAJ VIKTIMAVE TË DISKRIMINIMIT DHE MODELET E PRAKTIKAVE TË MIRA	FQ 27
SHTOJCA I	
FORMATI I ANKESËS DREJTUAR ZYRËS SË KOMISIONERIT PËR MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI	FQ 32
SHTOJCA II	
FORMATI I KËRKESËPADISË DREJTUAR GJYKATËS	FQ 36
SHTOJCA III	
KONTAKTE ORGANIZATASH JOFITIMPRURËSE QË OFROJNË SHËRBIME LIGJORE FALAS	FQ.40
REFERENCA	FQ 42

HYRJE

Të dashur lexues,

Duke pasur në fokus të veçantë rolin e organizatave jofitimprurëse në mbrojtjen e viktimave të diskriminimit, ky manual u hartua nga Komiteti Shqiptar i Helsinkit, si një përpjekje për të hulumtuar dukurinë e diskriminimit, duke e trajtuar atë në këndvështrimin shoqëror dhe ligjor.

Ligji nr.8788, datë 7.5.2001, “Për organizatat jofitimprurëse” parashikon se organizatat jofitimprurëse ndjekin veprimtari në të mirë dhe në interes të publikut. Me *veprimtari në të mirë dhe në interes të publikut* ligji i sipërcituar kupton çdo veprimtari që mbështet dhe zhvillon tek individit dhe shoqëria vlera shpirtërore dhe vlera të tjera humanitare, mbron jetën e njeriut, shëndetin e tij, siguron dhe realizon shërbime publike dhe sociale, ndihma dhe mbështetje në raste fatkeqësish, mbron mjedisin dhe zhvillon kulturën dhe edukatën ndaj tij, mbështet e zhvillon vlerat dhe traditat kulturore e historike, shkencën, arsimimin, edukimin fizik dhe shpirtëror, jep ndihmesë në zhvillimin e zakoneve të mira dhe të vlerave demokratike, si dhe çdo drejtim tjetër në të mirë dhe në interes të publikut.

Nisur nga sa më sipër, OJF-të marrin një rol të rëndësishëm në zbatimin e legjislacionit në fushën kundër diskriminimit. Zëri i tyre është veçanërisht i rëndësishëm kur ato flasin në emër ose si përfaqësuese të viktimave të diskriminimit.

Në Shqipëri ka një kuadër të gjerë ligjor për mbrojtjen nga diskriminimi. Vendi ynë ka ratifikuar një sërë aktesh

ndërkombëtare në fushën e të drejtave të njeriut, të cilat në qendër të vëmendjes kanë ndalimin e diskriminimit në përgjithësi ose në fusha të veçanta të jetës. Gjithashtu, legjislacioni i brendshëm i vendit është hartuar dhe është miratuar në frymën e respektimit të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, duke përfshirë këtu edhe të drejtën për të qenë i barabartë para ligjit dhe në ligj dhe të drejtën për të mos u diskriminuar në gëzimin dhe ushtrimin e të drejtave të sanksionuara në legjislacion.

Në kuadër të përafrimit të legjislacionit vendës me atë të Bashkimit European, si dhe për t'u ofruar një mbrojtje juridike sa më efektive viktimave të diskriminimit, Kuvendi i Shqipërisë miratoi ligjin nr. 10 221, datë 4.2.2010, "Për mbrojtjen nga diskriminimi". Ky ligj konsiderohet si një zhvillim i mëtijshëm i parimit të barazisë së shtetasve në ligj dhe përpara ligjit, i trajtuar në nenin 18 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë¹. Një kontribut të rëndësishëm në hartimin, lobimin dhe miratimin e këtij ligji dhanë përfaqësuesit e OJF-ve vendëse që veprojnë në fushën e mbrojtjes dhe të respektimit të të drejtave të njeriut, përfaqësuesit e organizatave ndërkombëtare dhe të trupit diplomatik të akredituar në Shqipëri, si Ambasada e Mbretërisë së Vendeve të Ulëta, Delegacioni i BE-së, Zyra e OKB-së, Zyra e OSBE-së etj.

-
1. Të gjithë janë të barabartë përpara ligjit.
 2. Askush nuk mund të diskriminohet padrejtësisht për shkaqe të tilla, si: gjinia, raca, feja, etnia, gjuha, bindjet politike, fetare a filozofike, gjendja ekonomike, arsimore, sociale ose përkatësia prindërore.
 3. Askush nuk mund të diskriminohet për shkaqet e përmendura në paragrafin 2, nëse nuk ekziston një përligje e arsyeshme dhe objektive.

KREU I

BARAZIA DHE NDALIMI I DISKRIMINIMIT NË KËNDVËSHTRIMIN SOCIAL

Diskriminimi ka ekzistuar qysh herët në historinë e njerëzimit. Sa i vjetër është si fenomen, po aq i larmishëm është në shumëllojshmërinë e shfaqjes së tij. Në të vërtetë, ato që e ngritën dukshëm këtë fenomen si një problem në shumë plane të politikave sociale, qenë lëvizjet e shekullit XX. Pas mbarimit të Luftës së Dytë Botërore, nën dritën e zhvillimit të përgjithshëm shoqëror, u vu re se diskriminimi ishte një ndër shkaqet kryesore, si pasojë e të cilit individët nuk gëzonin dot plotësisht të drejtat dhe liritë e tyre themelore.

Kur dëgjojmë fjalën “diskriminim”, shpeshherë bëjmë lidhjen me trajtimin jo të barabartë në familje e shoqëri të grave dhe vajzave, të të miturve dhe të moshuarve, trajtimin jo të mirë që u bëhet komuniteteve, si atij rom, egjiptian, LGBT², në raport me persona të tjerë. Në të vërtetë, si në Shqipëri, ashtu dhe kudo në botë, ka edhe shumë individë e grupe individësh që diskriminohen për arsye të shumëllojshme.

2 Qëndron për komunitetin e lezbikeve, homoseksualëve, biseksualëve dhe transeksualëve.

Klima sociale, politike dhe akademike ndikon në rritjen apo në uljen e tendencave për shfaqjen e sjelljeve diskriminuese në një shoqëri të caktuar. Mungesa e kohezionit social dhe e kujdesit për të gjitha grupet apo shtresat e një shoqërie përbën një element të rëndësishëm që prodhon diskriminim, pa harruar të përmendim këtu edhe faktorin historik të përcjelljes së zakoneve apo traditave me ngjyrimë diskriminuese për kategori të ndryshme të shtetasve.

Diskriminimi në këndvështrimin social

Ka shumë përkufizime të konceptit të diskriminimit, të cilat derivojnë nga këndvështrime të ndryshme që i atribuohen trajtimit të tij. Megjithatë, ajo çka i bashkon, është fakti që, nëse flasim për diskriminim, gjithmonë gjejmë ‘dallim’ në trajtimin e personave ose të subjekteve të ndryshme, si sjellje negative në shumicën e rasteve, por edhe pozitive, në raste të tjera. Ka shumë mënyra me të cilat njerëzit mund të diskriminojnë, disa më pak të dëmshme, të tjerat shumë më tepër. Shfaqja më e spikatur e diskriminimit, parë në aspektin social, është diskriminimi i kryer nga anëtarët e një grupi të një shoqërie të caktuar, të cilësuar si “më të fortë” kundrejt atij grupi, anëtarët

e të cilit cilësohen si “më të dobët”. Kjo përfshin, gjithashtu, trajtimin më pak të favorshëm të grupit “më të dobët” vetëm për shkak të identifikimit të tij, pavarësisht aftësive, arritjeve të tij. Identiteti i grupit bazohet në karakteristika, që mund të jenë fizike ose kulturore, të cilat mbarten nga i gjithë grupi, të tilla si: raca, shtresa sociale, gjinia, mosha, orientimi seksual, bindjet filozofike e politike, besimi fetar etj.

Sjelljet diskriminuese të anëtarëve të grupeve që kanë identitet “më të fortë” ndaj atyre me identitet “më të dobët” vlerësohen si diskriminim negativ, gjë që është e kundërta e konceptit të diskriminimit pozitiv ose masave pozitive, që kanë për qëllim të stimulojnë dhe të mbështetin gëzimin e të drejtave nga ana e një grupi “më të dobët”, i cili, për arsye të ndryshme, ka qenë pre e një diskriminimi të zgjatur që i ka vendosur në një pozitë inferiore në raport me të tjerët.

Barazia në këndvështrimin social

Koncepti i barazisë është shumë i lidhur me konceptin e diskriminimit, në kuptimin që, nëse kemi mungesë të të parit, kemi praninë e të dytit. Lidhja e tyre përbën një raport të zhdrejtë. Në teori, të gjithë njerëzit janë të barabartë, sepse ata kanë të drejta të barabarta dhe këto të drejta duhet t'i gëzojnë të gjithë njëjloj. Në praktikë, shumë herë ndodh e kundërta. Barazia, si koncept, shpesh trajtohet si pasja e mundësive të barabarta (barazia formale), më shumë sesa pasja e rezultateve të barabarta, si dhe e eliminimit të barrierave apo mangësive ligjore dhe sociale për të realizuar këtë qëllim (barazia substanciale). Në fakt barazia e vërtetë i përfshin të dyja.

Grupet në pozita të dobëta kundrejt diskriminimit

Grupet në pozita të dobëta kundrejt diskriminimit përbëhen nga njerëz të cilët, për shkak të karakteristikave të përbashkëta, kanë probabilitet më të madh për t'u diskriminuar nga pjesa tjetër e shoqërisë. Në vlerësimin e karakteristikave të përbashkëta rol të rëndësishëm luajnë faktorët ekonomikë, socialë dhe politikë jo të favorshëm. Grupet e dobëta janë përkufizuar edhe si grupe sociale të cilat kanë nevojë për mbrojtje të veçantë shoqërore e ligjore. Të drejtat dhe interesat e tyre janë lehtësisht të cenueshme dhe, parë në këndvështrimin e statusit shoqëror, ata janë të ndërvuarur nga të tjerët.

Në varësi të kushteve social-ekonomike-politike të një vendi si dhe nivelit të zhvillimit të tij, përkufizimi i grupeve të dobëta ndryshon nga shteti në shtet. Megjithatë disa nga karakteristikat më të spikatura të tyre janë: mosha, gjinia, përkatësia etnike, statusi social, fizik ose shëndetësor, orientimi seksual etj.

Disa autorë janë shprehur se grupet e dobëta janë, gjithashtu, grupe të popullatës që janë më pak të përfshira në

ushtrimin e pushtetit publik, kanë akses të ulët në burimet ekonomike që vihen në dispozicion të publikut, nuk ushtrojnë ndikimin e duhur në hartimin e politikave publike dhe janë më pak të afta për sigurimin e mjeteve të nevojshme të jetesës.

Disa prej grupeve të dobëta, të tilla si: gratë; të miturit; personat LGBT; personat me aftësi të kufizuara; personat me përkatësi në minoritetet raciale, etnike dhe kulturore; të moshuarit; përdoruesit e drogës dhe pijeve alkoolike; personat me Hiv/Aids etj., shpesh janë viktimë e formave të ndryshme të diskriminimit.

Format më të përhapura të diskriminimit

Format e shprehjes së diskriminimit janë të shumta, të shumëllojta dhe shpeshherë të vështira për t'u provuar si të tilla. Për shkak të perceptimit dhe të menduarit brenda një konteksti moral, qeniet njerëzore, duke u përshtatur edhe me kategori të ndryshme të stereotipizimit, shfaqin forma të ndryshme të sjelljeve diskriminuese. Diskriminimi mund të jetë i drejtpërdrejtë, çka përbën formën më të thjeshtë për t'u dalluar, ose i tërthortë, që përfaqëson formën më të vështirë për t'u evidentuar. Ky i fundit, në pamje të parë mund të duket, si: marrje masash, vendosje e kriterëve apo zbatim i praktikave, në dukje neutrale, por që shkaktojnë si pasojë vendosjen e një personi apo një të grupi personash në pozitë të disfavorshme.

Diskriminim mund të hasim edhe midis vetë grupeve të diskriminuara kundrejt njeri-tjetrit, pra diskriminim të shumëfishtë. Një person mund të diskriminohet për një ose disa “arsye”, si p.sh. një vajzë rome, punonjëse e thjeshtë pastrimi, mund të diskriminohet nga punonjëset e tjera të pastrimit, por edhe si përfaqësuese e një komuniteti në pakicë.

KREU II

BARAZIA DHE NDALIMI I DISKRIMINIMIT NË KËNDVËSHTRIMIN LIGJOR, MJETET JURIDIKE QË KANË NË DISPOZICION OJF-TË PËR MBROJTJEN E VIKTIMAVE TË DISKRIMINIMIT

Pjesa I – Koncepte bazë

Barazia në ligj dhe para ligjit, si dhe ndalimi i diskriminimit janë parime të përgjithshme që kushtëzojnë gëzimin dhe ushtrimin e të gjitha të drejtave dhe lirive themelore të njeriut.

Barazia në ligj dhe përpara ligjit është trajtimi i barabartë i të gjithë shtetasve, si në procesin ligjbërës, ashtu edhe në zbatimin e tij. Barazia ka dy kuptime: është parim kushtetues dhe e drejtë themelore (e drejta për trajtim të barabartë).

Barazia, si parim, është një standard që kontrollon respektimin e të drejtave dhe lirive të sanksionuara në legjislacion. Shkelja e parimit të barazisë mund të ndodhë si në raportin vertikal: shtet – individ, ashtu edhe dhe në raportin horizontal: individ – individ.

Si e drejtë themelore, barazia është një e drejtë subjektive, pra u përket, si shtetasve shqiptarë, ashtu edhe të huajve dhe personave pa shtetësi, qofshin këta individë ose persona juridikë.

Mosdiskriminimi është përkufizimi negativ i barazisë dhe ka kuptim restorativ (korrigjues). Ai nuk lejon dallime të papërligjura dhe arbitrare dhe ka kuptimin e ndërhyrjes së shtetit për parandalimin dhe mënjanimin e situatave diskriminuese. Nuk lejon prishjen e barazisë dhe e rivendos atë kur ajo është prishur.

Ndryshime midis njerëzve ka dhe do të ketë gjithmonë. Normalisht, në kushte të ndryshme, juridikisht, njerëzit trajtohen në mënyra të ndryshme. Në jetën e përditshme ekzistojnë dallime, por, që të jenë të përligjura, ato duhet të mbështeten mbi një bazë të arsyeshme dhe të jenë bërë sipas kritereve objektive.

Pjesa II – Ligji “Për mbrojtjen nga diskriminimi”

Ligji “Për mbrojtjen nga diskriminimi” garanton të drejtën e personave për t’u trajtuar në mënyrë të barabartë nga ligji dhe për të pasur dhe për të gëzuar të drejta e detyrime të barabarta

në të gjitha fushat e jetës, si dhe për të mos u diskriminuar për asnjë arsye dhe në asnjë mjedis. Në jetën e përditshme të gjithë mund të vihem në rrethana dalluese, përjashtuese ose parapëlqyese, për shkaqe nga më të ndryshmet ose nga subjekte të ndryshme, ndaj njohja e ligjit nr. 10221, datë 4.2.2010, “Për mbrojtjen nga diskriminimi” na ndihmon për të mundësuar realisht të drejtën për mosdiskriminim.

1. Si e shpjegon ligji termin “diskriminim” dhe cilat janë format e tij?

“Diskriminim” është çdo dallim, përjashtim, kufizim apo parapëlqim, pavarësisht nga shkaku, që ka si qëllim apo pasojë pengesën apo bërjen e pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët, të të drejtave e lirive themelore të njohura me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, nga aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe nga legjislacioni në fuqi.

Ligji “Për mbrojtjen nga diskriminimi” parashikon disa forma me anë të të cilave mund të diskriminohet një person ose grup personash. Të tilla janë:

“Diskriminimi i drejtpërdrejtë”, që është ajo formë diskriminimi që ndodh kur një person ose grup personash, në një situatë të njëjtë ose të ngjashme, trajtohen në mënyrë më pak të favorshme sesa të tjerët, pavarësisht nga shkaku.

“Diskriminimi i tërthortë”, që ndodh kur një dispozitë, kriter apo praktikë, e paanshme në dukje, e vë një person ose grup personash në kushte jo të favorshme në lidhje me shkaqet e parashtruara në këtë ligj, në raport me një tjetër person ose grup personash; kur kjo dispozitë, kriter a praktikë nuk justifikohet objektivisht nga një synim i ligjshëm dhe kur

mjetet e arritjes së këtij synimi, ose nuk janë të përshtatshme, ose nuk janë të domosdoshme dhe në përpjesëtim të drejtë me gjendjen që e ka shkaktuar atë.

“Diskriminimi për shkak të shoqërimit”, që ndodh kur ka një dallim, kufizim ose parapëlqim, për arsye të shoqërimit me persona që u përkasin grupeve të përmendura në ligj, si dhe për shkak të supozimit për një shoqërim të tillë.

“Shqetësimi”, që ndodh në rastin e një sjelljeje të padëshiruar, pavarësisht nga shkaku, që ka për qëllim apo efekt cenimin e dinjitetit të personit dhe krijimin e një mjedisi frikësues, armiqësor, përçmues, poshtërues ose ofendues për atë person, si dhe në rastin e një trajtimi më pak të favorshëm për shkak të kundërshtimit ose të mosnënshtrimit nga ana e personit të cenuar ndaj një sjelljeje të tillë.

“Udhëzimi për të diskriminuar”, që është një udhëzim ose kërkesë, bazuar në marrëdhënie hierarkike, për të diskriminuar një ose më shumë persona, pavarësisht nga shkaku.

“Mohimi i një përshtatjeje të arsyeshme”, një formë diskriminimi që ndodh kurdoherë kur ka një mohim ose kundërshtim për të kryer ndryshime ose rregullime të domosdoshme e të përshtatshme që nevojiten në një rast të veçantë dhe nuk imponojnë një barrë të tepruar, me qëllim që të sigurohet gëzimi dhe ushtrimi në baza të barabarta i të drejtave dhe lirive themelore për personat me aftësi të kufizuara ose të ndodhur në kushtet e tjera të përmendura në këtë ligj.

“Viktimizimi”, trajtimi i disfavorshëm ose shkaktimi i pasojës negative, që vjen si reagim ndaj një ankimi a një procedimi që synon zbatimin e parimit të barazisë.

2. Cilat janë shkaqet konkrete për të cilat mund të kryhet diskriminim? A janë këto shkaqe shteruese apo orientuese?

Si shkaqe të diskriminimit, ligji “Për mbrojtjen nga diskriminimi” parashikon: gjininë, racën, ngjyrën, etninë, gjuhën, identitetin gjinor, orientimin seksual, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë ose **çdo shkak tjetër**.

Duke përdorur togfjalëshin **“ose çdo shkak tjetër”**, ligji nuk e kufizon mbrojtjen nga diskriminimi vetëm për shkaqet e parashikuara shprehimisht në të, por e lë të hapur llojin e shkaqeve për të cilat mund të shkaktohet një sjellje diskriminuese.

3. Në raport me cilat të drejta ligji garanton mosdiskriminimin?

Ligji “Për mbrojtjen nga diskriminimi” e shtrin efektin e tij në të gjitha të drejtat e parashikuara nga aktet ligjore dhe nënligjore që janë në fuqi në Republikën e Shqipërisë. Pavarësisht kësaj, duke pasur në konsideratë kushtet aktuale të vendit, ligji trajton specifikisht disa nga fushat dhe të drejtat të cilat janë më të prekshme nga sjelljet apo format e diskriminimit. Konkretisht, ligji parashikon shprehimisht mbrojtje nga diskriminimi në ushtrimin e së drejtës për të zgjedhur e për t’u zgjedhur dhe në ushtrimin e lirisë së ndërgjegjes dhe të fesë. Njëkohësisht, ligji parashikon një rregullim ligjor më të detajuar për mbrojtjen nga diskriminimi

në fushën e punësimit, të arsimit, si dhe në fushën e sigurimit të të mirave dhe shërbimeve. Për secilën nga fushat e lartpërmendura, ligji përcakton format në të cilat mund të shfaqet diskriminimi, të drejtat e personit që pretendon se është diskriminuar, detyrat e subjektit drejtues, publik ose privat³, që vepron në këta sektorë, afatin brenda të cilit shqyrtohet ankesa për diskriminim dhe masat që duhet të merren nga subjektet në fjalë.

4. Ç' është diskriminimi pozitiv?

Diskriminimi pozitiv është instrumenti për të ndrequr padrejtësitë e së kaluarës, që i janë imponuar një grupi etnik, social, fetar ose çdo grupi tjetër personash. Ligji “Për mbrojtjen nga diskriminimi” parashikon se ***“masat e përkohshme, të veçanta, që synojnë përsheptimin e vendosjes reale të barazisë, kur mungesa e barazisë është shkaktuar nga diskriminimi, do të konsiderohen veprim pozitiv dhe nuk përbëjnë diskriminim sipas këtij ligji, me kusht që të ndërpriten sapo të jetë arritur objektivi i trajtimit dhe ofrimit të mundësive të barabarta”***.

5. Cilat janë mjetet juridike që ligji “Për mbrojtjen nga diskriminimi” parashikon për viktimat e diskriminimit ?

5.1 Rruga administrative

a) Në fushën e punësimit

- Punëmarrësi që pretendon se është diskriminuar, ka të drejtë t'i paraqesë ankesë punëdhënësit i cili është

³ Subjekti publik ose privat mund të jetë punëdhënësi, institucion arsimor ose person juridik fizik ose publik që ofron të mira dhe shërbime për publikun.

i detyruar t'i përgjigjet efektivisht dhe në përputhje me ligjin, brenda një muaji nga marrja e ankesës.

- Punëmarrësi mund të ankohet në institucione të veçanta, të ngritura pranë sektorëve të ndryshëm të punësimit.
- Gjatë periudhës së shqyrtimit të ankesës, punëmarrësi ka të drejtë të vazhdojë punën sipas kushteve të kontratës.
- Punëmarrësi ka të drejtë të marrë informacion nga punëdhënësi në lidhje me trajtimin e ankesës, në çdo kohë, si dhe shpjegime për vendimet e marra nga punëdhënësi në përgjigje të ankesës së tij, menjëherë pas shqyrtimit.
- Në rast se punëdhënësi nuk merr masa për të hetuar dhe për të zgjidhur ankesën për diskriminim, punëmarrësi që ka bërë ankesën, ka të drejtë ta ndërpresë punën pa humbur të drejtën e pagës, për aq kohë sa është e nevojshme për t'u mbrojtur nga diskriminimi pranë organe të tjera të parashikuara në ligj. Në rast se ka ndërprerë punën për t'u ankuar për diskriminim, kur pretendimi i tij nuk rezulton i vërtetuar me vendim të formës së prerë, punëmarrësi kthen pagën e marrë.

b) Në fushën e arsimit

- Drejtuesi i institucionit arsimor duhet të trajtojë me efektivitet ankesat për diskriminim në institucionin e tij, duke shqyrtuar çdo ankim brenda 30 ditëve nga paraqitja e tyre.
- Drejtuesi i institucionit arsimor vendos masa disiplinore ndaj çdo personi që verifikohet të ketë kryer një veprim diskriminues, kur një gjë e tillë është e përshtatshme, proporcionale dhe në përputhje me kompetencat e tij.

5.2 Rruga administrative pranë organit qendror

a) Institucioni përgjegjës

- Çdo person mund të drejtohet për t'u ankuar ndaj diskriminimit që ka pësuar edhe pranë Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi. Ky institucion është person juridik publik, i cili siguron mbrojtjen efektive nga diskriminimi dhe nga çdo formë sjelljeje që nxit diskriminimin.
- Komisioneri është i pavarur në ushtrimin e detyrës dhe i nënshtrohet vetëm Kushtetutës dhe ligjit.

b) Kompetencat

Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi ka shumë kompetenca, të cilat përshkruhen me hollësi në ligj. Disa nga kompetencat më të rëndësishme janë:

- Të shqyrtojë ankesat që kanë si objekt pretendimet për diskriminim.
- Të kryejë hetime administrative për verifikimin e informacionit të besueshëm për shkelje të ligjit “Për mbrojtjen nga diskriminimi”.
- Të vendosë saknksione administrative ndaj personave fizikë ose juridikë, të cilët, me veprimet ose mosveprimet e tyre, kanë diskriminuar persona ose grupe personash.
- Të parashtojë mendim me shkrim për çfarëdolloj çështjeje që lidhet me diskriminimin, kur ia kërkon gjykata që shqyrton çështjen.
- Të përfaqësojë ankuesin në organet gjyqësore, në përputhje me ligjin.
- Të zhvillojë dialogun e rregullt në lidhje me çështjet e diskriminimit me grupet përkatëse sociale, duke përfshirë organizatat joqeveritare.

c) Kush mund t'i drejtohet Komisionerit?

- Çdo person (fizik ose juridik) apo grupe personash që pretendojnë se janë diskriminuar.
- Çdo organizatë jofitimprurëse që ka interesa të ligjshëm dhe që pretendon diskriminim në emër të një personi apo grupi personash, që i janë drejtuar asaj. Në këtë rast organizata paraqet edhe prokurën e posaçme, me anë të së cilës autorizohet të përfaqësojë personin ose grupin e personave.

d) Format i ankesës

- Si rregull, ankesa para Komisionerit paraqitet me shkrim, së bashku me provat e disponueshme. Ajo mund të prezantohet gojarisht, në mënyrë që të mund të mbahet procesverbal, vetëm në raste përjashtimore.
- Ankesa duhet të përmbajë: emrin e ankuesit, shpjegimin si mund të kontaktohet ankuesi, subjektin që pretendohet të ketë kryer diskriminimin ose shpjegimin për pamundësinë e identifikimit të tij, shpjegimin e diskriminimit që pretendohet, masat që kërkohen nga komisionari si dhe datën dhe firmën e ankuesit ose të përfaqësuesit të tij.
- Ankesat anonime ose abuzive nuk pranohen. Për më gjerë, ju lutem shikoni shtojcën I në fund të manualit.

e) Cila është procedura që ndjek Komisioneri për shqyrtimin e ankesës?

- Për shqyrtimin e një ankese që i ka mbërritur, Komisioneri zbaton procedurat e parashikuara në ligjin “Për mbrojtjen nga diskriminimi” dhe, për çështje që nuk janë trajtuar prej tij, zbaton normat e Kodit të procedurës administrative.

- Komisioneri ka të drejtë të verifikojë ankesën, të dëgjojë palët, të bëjë pyetje dhe të përpiqet për pajtimin e palëve.

f) Vendimi

- Komisioneri shprehet me vendim, i cili u njoftohet palëve brenda 90 ditëve nga dita e marrjes së ankesës dhe, kur është zhvilluar një seancë dëgjimore publike, brenda 90 ditëve nga dita e seancës.
- Vendimi përmban rregullimet dhe masat e duhura, duke caktuar edhe një afat për kryerjen e tyre.
- Personi kundër të cilit është paraqitur ankesa, brenda 30 ditëve, duhet të raportojë para Komisionerit për zbatimin e masave të urdhëruara ndaj tij. Në të kundërt, Komisioneri merr vendim për ndëshkimin e tij me gjobë.
- Subjekti ndaj të cilit merret masa ndëshkimore me gjobë ka të drejtë të ankohet në gjykatën kompetente, sipas Kodit të procedurës civile.

5.3 Rruga gjyqësore

Personat e dëmtuar nga diskriminimi mund t'i drejtohen e të kërkojnë mbrojtje edhe në gjykatën e rrethit gjyqësor ku ka selinë ose ku banon personi i pretenduar se ka zhvilluar diskriminim. Paraqitja e ankimit përpara Komisionerit nuk është parakusht për të paraqitur një kërkesëpadi në gjykatë dhe nuk përbën pengesë për personin e dëmtuar t'u drejtohet edhe organeve të ndjekjes penale.

a) Institucioni përgjegjës

- Kur subjekti që pretendon se është diskriminuar kërkon vetëm të dëmshpërblehet materialisht dhe/ose moralisht, ai duhet t'i drejtohet me anë të një kërkesëpadie gjykatës kompetente (kolegjit civil).
- Kur subjekti pretendon se është diskriminuar nga veprime ose mosveprime të cilat sipas legjislacionit penal përbëjnë vepër penale, ai mund:
 - i) të bëjë kallëzim penal pranë organeve përkatëse (polici ose prokurori) ose
 - ii) t'i drejtohet gjykatës penale në rastet kur vepra penale ndiqet kryesisht me kërkesë të të dëmtuarit akuzues.

b) Kush mund t'i drejtohet gjykatës?

- i) Personat (fizikë ose juridikë) apo grupe personash qëpretendojnë se janë diskriminuar.
 - ii) Çdo organizatë që ka interesa të ligjshëm.
 - iii) Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi.
- Komisioneri ose organizata duhet të jenë autorizuar me prokurë të posaçme ose me deklaram përpara gjykatës nga personi ose grupi i personave të dëmtuar nga diskriminimi.

c) Formati i kërkesëpadisë

- Formati i kërkesëpadisë duhet të plotësojë të gjitha kërkesat e parashikuara në Kodin e procedurës civile për një akt të tillë procedural.
- Për më tepër informacion ju lutem shikoni shtojcën II në fund të manualit.

d) Procedura përpara gjykatës

- Padia i paraqitet gjykatës jo më vonë se 5 vjet nga dita kur ka ndodhur sjellja diskriminuese dhe jo më vonë se 3 vjet nga dita kur i dëmtuari merr dijeni për këtë sjellje.
- I dëmtuari nuk ka detyrim të njoftojë Komisionerin para se të paraqesë një padi për diskriminim në gjykatë.
- Gjykata e njofton Komisionerin për paraqitjen e çdo padie për diskriminim, por, në çdo fazë të procedimit, ajo mund t'i kërkojë Komisionerit të paraqesë mendim me shkrim ose rezultatet e hetimit të tij, në qoftë se është bërë hetimi, si dhe çdo informacion tjetër që ka rëndësi për çështjen.
- Paditësi ka detyrim të sjellë prova në mbështetje të padisë, duke përdorur çdolloj prove të ligjshme që mund të provojë sjelljen diskriminuese.
- Paditësi paraqet prova mbi të cilat bazon pretendimin e tij dhe në bazë të të cilave gjykata ***mund të prezumojë*** sjelljen diskriminuese.
- I padituri detyrohet të provojë se faktet nuk përbëjnë diskriminim sipas këtij ligji (kalimi i barrës së provës nga paditësi tek i padituri).
- Procesi gjyqësor është i lidhur ngushtësisht edhe me sigurimin e një mbrojtjeje juridike efektive të personit/ personave kundër akteve të diskriminimit që ata kanë pësuar.

f) Vendimi

- Nëse gjykata arrin në përfundimin se është shkelur ligji dhe ka ndodhur diskriminim, vendos dëmshpërblim për dëmet pasurore si dhe jopasurore, duke përcaktuar edhe afatin kohor për kryerjen e zhdëmtimit.
- Gjykata shprehet në vendim edhe për ndreqjen e shkeljeve ligjore dhe të pasojave të tyre përmes kthimit në gjendjen e mëparshme, si dhe për marrjen e masave parandaluese për të ardhmen.

Pjesa III - Ligji “Për ndihmën juridike falas”

Ky ligj përcakton kushtet, llojin, mënyrën dhe procedurat për dhënien e ndihmës juridike nga shteti për personat që nuk kanë mundësi financiare për ta siguruar në rrugë private. Për organizatat jofitimprurëse, të specializuara në fushën e dhënies së ndihmës juridike, ligji parashikon mundësinë e dhënies së ndihmës juridike nëpërmjet avokatëve të tyre. Shërbimet e ofruara nga avokatët e OJF-ve do të paguhën nga buxheti i shtetit.

1. Çfarë kuptojmë me ndihmë juridike?

- Ndihma juridike parësore është dhënia e informacionit për sistemin ligjor në RSh, për aktet normative në fuqi, të drejtat dhe detyrimet e subjekteve të ligjit, mënyrat e ushtrimit të të drejtave të individit në proceset gjyqësore dhe ato jashtëgjyqësore, si dhe dhënia e asistencës në hartimin e dokumenteve juridike apo në forma të tjera.

- Ndihma juridike dytësore është dhënia e shërbimeve të këshillimit, të përfaqësimit apo të mbrojtjes në proceset gjyqësore penale, proceset gjyqësore civile dhe administrative, si dhe të paraqitjes para organeve administrative shtetërore.
- Ndihma juridike jepet edhe nëpërmjet edukimit ligjor të publikut, përmes publikimeve, fushatave informuese mediatike etj.

2. Cilat janë format e ndihmës juridike?

Ndihma juridike jepet nëpërmjet:

- sigurimit të informacionit për të drejtat ligjore, dhënies së këshillimeve dhe shpjegimeve të çështjeve juridike, intervistave të drejtpërdrejta apo komunikimit në distancë;
- hartimit të akteve juridike;
- këshillimit, në vazhdimësi, të personave që paraqiten vetë në gjykatë;
- përfaqësimit para organeve administrative;
- mbrojtjes dhe përfaqësimit të interesave të personit të dyshuar, të akuzuar ose të të dëmtuarit në procesin penal;
- mbrojtjes dhe përfaqësimit të interesave të personave në çështjet civile ose administrative.

3. Cilat janë kushtet që duhet të plotësojë personi për të përfituar ndihmë juridike dhe çfarë procedure duhet të ndjekë ai?

a) Kushtet

- nuk ka mundësi financiare për të zgjedhur një avokat privat dhe

- në rastet e çështjeve civile dhe administrative, të vërtetojë se përfshihet në programet e mbrojtjes sociale ose se i plotëson kushtet për t'u përfshirë në to.

b) Procedura

- Kërkesa për dhënien e ndihmës juridike në formën e përfaqësimit në gjykatë për një çështje civile ose administrative duhet të paraqitet duke plotësuar formularin e kërkesës dhe dokumentet shoqëruese të përcaktuara me vendim të Komisionit Shtetëror për Ndihmën Juridike.
- Kërkesa për dhënien e ndihmës juridike në format e tjera, të parashikuara në pikën 3, nuk i nënshtrohet asnjë forme. Ajo mund të paraqitet edhe gojarisht te personi i autorizuar për dhënien e ndihmës juridike apo për caktimin e ofruesit të kësaj ndihme.
- Organi që ka të drejtën e refuzimit të dhënies së ndihmës juridike, është kryetari i Komisionit Shtetëror për Ndihmën Juridike. Vendimi i kryetarit është i ankimueshëm në rrugë administrative dhe/ose gjyqësore.

4. Çfarë është Komisioni Shtetëror për Ndihmën Juridike?

Komisioni Shtetëror për Ndihmën Juridike është një organ shtetëror kolegjal me statusin e personit juridik publik i cili, ndër të tjerash:

- zbaton politikën shtetërore në dhënien e ndihmës juridike për individët;
- cakton përparësitë për çështjet për të cilat ofrohet ndihmë juridike;

- miraton rregullat e caktimit të avokatëve, zyrave të avokatisë dhe organizatave jofitimprurëse që do të ofrojnë ndihmën juridike dhe kujdeset për zbatimin e tyre;
- lidh kontratat e shërbimit me avokatët, zyrat e avokatisë dhe organizatat jofitimprurëse që do të ofrojnë shërbimin e ndihmës juridike;
- vendos masën e shpërblimit të avokatëve në ofrimin e ndihmës juridike si dhe urdhëron kryerjen e pagesës së avokatëve, pas paraqitjes së dokumenteve, të cilat përcaktohen me vendim të veçantë;
- bashkëpunon me organizatat ndërkombëtare dhe organizatat jofitimprurëse, vendëse ose të huaja, që veprojnë në fushën e ndihmës juridike.

5. Shërbime ligjore falas me financim të donatorëve

Shërbimin ligjor falas, përveç mbështetjes nëpërmjet buxhetit të shtetit, për të cilën folëm më lart, e ofrojnë edhe disa OJF me seli në qytete të ndryshme të vendit, nëpërmjet projekteve të përgatitura prej tyre, të financuara nga donatorë të ndryshëm.

Në shtojcen nr.3, në fund të këtij manuali mund të gjeni disa adresa të këtyre shërbimeve dhe mjete të tjera për t'i kontaktuar ato.

KREU III

SFIDAT E ORGANIZATAVE JOFITIMPRURËSE NË OFRIMIN E SHËRBIMEVE LIGJORE NDAJ VIKTIMAVE TË DISKRIMINIMIT DHE MODELET E PRAKTIKAVE TË MIRA

Pjesa I – Shërbimet ligjore që mund t'u ofrohen viktimave të diskriminimit

Një nga mënyrat më të dobishme për të bërë efektive të drejtën për të mos u diskriminuar është dërgimi i çështjes para Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi ose në gjykatë. Disa nga kushtet që duhet të plotësojë një OJF për të pasur të drejtë të përfaqësojë një person ose një grup personash para instancave përkatëse, janë: mjaftueshmëria e burimeve financiare dhe njerëzore, legjitimitimi (e drejta për të iniciuar një proces në emër të viktimës) dhe interesi legjitim⁴.

4 Organizata ka interes legjitim kur e drejta për të përfaqësuar personin ose grupet e personave është objekt i veprimtarisë së saj, e parashikuar në statut. Gjithashtu, organizata ka interes legjitim nëse ka si objekt të veprimtarisë së saj ato të drejta të parashikuara nga legjislacioni që janë cenuar si pasojë e akteve apo sjelljeve diskriminuese.

Disa OJF kanë aftësinë dhe burimet e nevojshme financiare dhe njerëzore për t'u ofruar mbështetje dhe këshillim viktimave të diskriminimit duke përfshirë edhe përfaqësimin ligjor. OJF të tjera mund të ndihmojnë viktimat e diskriminimit me forma më të thjeshta, si p.sh., t'u tregojnë atyre që trajtimi diskriminues që kanë pësuar, përbën shkelje të ligjit dhe të të drejtave të tyre, si dhe t'i asistojnë duke u ofruar disa informacione fillestare. Grupi tjetër i OJF-ve mund të mos ketë përvojën dhe njohuritë e duhura për të ofruar informacion fillestar, por mund t'i ndihmojë viktimat e diskriminimit duke i referuar në burime më të besueshme këshillimi dhe ndihme ligjore.

OJF-të mund t'u ofrojnë viktimave të diskriminimit një sërë shërbimesh bazë, por mbështetja e ofruar duhet të marrë në konsideratë ndjeshmërinë e viktimës dhe tërësinë e emocioneve që viktima mund të përjetojë (inatin, mungesën e vetëvlerësimit, ndjesinë e izolimit nga shoqëria, frikën ndaj kërcënimeve, frikën ndaj viktimizimit etj.). Kjo mbështetje duhet të marrë në konsideratë pritshmëritë e viktimës në lidhje me veprimin e mundshëm që do të ndërmerret.

Mbështetja mund të ofrohet në forma të ndryshme, si:

- Informimi i viktimave rreth të drejtave të tyre në një gjuhë sa më të kuptueshme.
- Dhënia e një informacioni dhe këshillimi të hollësishëm për mekanizmat që parashikon legjislacioni ynë për të zgjidhur çështjet e diskriminimit.
- Asistimi i viktimave në plotësimin e kërkesës para Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi dhe/ose kërkesëpadisë para gjykatës.
- Dhënia e një informacioni real dhe të bazuar lidhur me përfundimin e shqyrtimit të ankesës së tyre.

- Adresimi i pretendimeve të viktimës para institucioneve shtetërore përgjegjëse që mund të ndihmojnë në zgjidhjen e çështjes.
- Ndërmjetësimi, kur është e mundur, mes viktimës dhe personit fizik ose juridik që pretendohet se ka diskriminuar, për të mundësuar një zgjidhje me pajtim mes palëve.
- Monitorimi i veprimtarisë së Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi ose gjykatës që është duke e shqyrtuar çështjen e referuar nga viktimja.
- Përfaqësimi ligjor i viktimës para instancave administrative, Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi ose gjykatës.

Pjesa II - Modele të suksesshme të praktikës së OJF-ve të huaja në përfaqësimin e çështjeve të diskriminimit në gjykatë

- **Fondacioni i Fëmijëve Shansi i Budapestit (CFCF, Hungari)**

Fondacioni i Fëmijëve Shansi i Budapestit (CFCF) është një organizatë hungareze që ka si qëllim të luftojë diskriminimin strukturor (izolim dhe nivelin e ulët arsimor) kundër romëve dhe fëmijëve të cilët, për shkaqe sociale, janë të privuar nga arsimi publik. Legjislacioni hungarez për mbrojtjen nga diskriminimi u jep të drejtë OJF-ve të kryejnë “veprime kolektive”. Bazuar në legjislacionin hungarez dhe direktivat e BE-së, në të cilat është mbështetur ky legjislacion, OJF-të mund të kundërshtojnë çdo formë të diskriminimit në emër të tyre dhe të bëhen paditës brenda kontekstit ligjor në të cilin shfaqen modelet e diskriminimit. Në periudhën 2006 – 2008, bazuar në të dhënat sociale statistikore dhe studimore,

CFCF-ja luftoi rastet e veçimit të organeve të qeverisjes vendore dhe të shkollave, ndryshimin e arsimimit dhe të jetesës së qindra romëve dhe fëmijëve të tjerë të privuar për shkaqe të ndryshme sociale. Prej vitit 2009, CFCF-ja ka paditur autoritetet publike për moszbatimin e legjislacionit kundër diskriminimit dhe kërkoi një urdhër gjykate që do të detyronte zyrat përgjegjëse për të vepruar, çka do të sillte mënyra më efektive për të përshpejtuar integrimin.

- **Instituti i Monitorimit të të Drejtave të Njeriut (HRMI, Lituani)**

Në dhjetor të vitit 2008, gjykata e rajonit Vilnius, nëpërmjet vendimit të saj, njohu diskriminimin e drejtpërdrejtë mbi baza raciale të një gruaje rome në fushën e punësimit. Gjykata në këtë proces pranoi përdorimin e praktikës së testimi nga Instituti i Monitorimit të të Drejtave të Njeriut (HRMI). Në tetor të 2007-ës, HRMI mësoi nga disa OJF rome se gratë rome ishin ankuar, pasi nuk pranoheshin në pozicione pune jo të kualifikuara, për shkak të përkatësisë së tyre etnike. HRMI vendosi t'i drejtojë gratë rome në vendet e lira të punësimit, të sugjeruara nga Agjencia Shtetërore e Shkëmbimit të Punës. Më 30 tetor 2007, një grua rome (S.M.), nuk u pranua si pjatlarëse në një nga restorantet e kryeqytetit, edhe pse para intervistës për punë ajo ishte siguruar në telefon se vendi ishte vakant. Gjatë takimit me S.M. përfaqësuesi i restorantit e pyeti atë nëse jetonte në lagje rome. Ai shprehu habinë për aftësinë e saj për të folur lituanisht dhe në fund i tha se pozicioni i lirë tashmë ishte i zënë. Me kërkesën e HRMI, zyra e përmbarimit i telefonoi restorantit dhe e pyeti nëse vendi i punës për pjatlarëse ishte ende i lirë. Duke qenë se përgjigjja ishte pozitive, HRMI ndoqi praktikën e testimi dhe dërgoi një grua me origjinë lituaneze për të aplikuar për të njëjtin pozicion në restorantin në fjalë. Mbasi u intervistua

nga përfaqësuesi i restorantit, gruaja lituaneze u pranua në punë menjëherë. Përveç kësaj, në bisedë e sipër me gruan lituaneze, përfaqësuesi i restorantit i kishte përmendur asaj se ata nuk e pranuan S.M.-në për shkak të etnisë së saj dhe se nuk dëshironin të kishin probleme me stafin në rast se sendet e restorantit mungonin. S.M. ngriti padi në gjykatë, ndërkohë që HRMI kërkoi legjitimitimin në këtë procedurë gjyqësore si palë e tretë. Zyra e Avokatit të Popullit lituanëz për Mundësi të Barabarta ofroi mendim ekspertësh për këtë çështje. Disa nga elementet që luajtën rol të rëndësishëm në suksesin e përgjithshëm të këtij rasti ishin: **së pari**, kontaktet e mira që HRMI kishte vendosur me OJF-të e tjera të specializuara në fushën e diskriminimit dhe, **së dyti**, të gjithë aktorët e përfshirë në këtë çështje kishin njohuritë e nevojshme për ta bërë këtë rast të suksesshëm.

Shtojca I

Formati i ankesës drejtuar zyrës së Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi

<u>Të dhënat e ankuesit / Grup personash¹</u>	<u>Organizatë me interesa legjitimë²</u>
Emri/Atësia/ Mbiemri _____	Emri i organizatës _____
Datëlindja _____	_____
Profesioni (<i>vetëm nëse lidhet me diskriminimin</i>) _____	_____
Shtetësia shqiptar ☐ / i huaj ☐ _____	_____
Kombësia (<i>vetëm nëse lidhet me diskriminimin</i>) _____	Emër/mbiemër i përfaqësuesit ligjor _____
Gjinia ☐ ☐	Emër/mbiemër i personit të kontaktit për çështjen _____
Adresa _____	_____
_____	Nr. tel/ _____
_____	fax _____
	Adresa _____

PËRMBAJTJA E ANKESËS

1. Subjekti që pretendohet të ketë kryer diskriminim ose shpjegimin për pamundësinë e identifikimit të tij

- ⁵ Kur ankesa paraqitet nga një grup personash, formularit do t'i bashkëngjitet lista me të dhënat përkatëse.
- ⁶ Ankesa duhet të shoqërohet me kopjen e vendimit për krijimin e organizatës dhe aktin e prokurës së posaçme nëpërmjet të cilit i përfaqësuari, me vullnetin e tij të lirë, ka përcaktuar karakterin dhe vëllimin e tagrave që i ka dhënë përfaqësuesit.

2. Shkaku për të cilin pretendohet diskriminimi

NR.	SHKELJA E PRETENDUAR		SHKELJA E VËRTETUAR	
			PO	JO
1.	☐	Gjinia	☐	☐
2.	☐	Raca	☐	☐
3.	☐	Ngjyra	☐	☐
4.	☐	Etnia	☐	☐
5.	☐	Gjuha	☐	☐
6.	☐	Identiteti gjinor	☐	☐
7.	☐	Orientimi seksual	☐	☐
8.	☐	Bindja politike	☐	☐
9.	☐	Bindja fetare	☐	☐
10.	☐	Bindja filozofike	☐	☐
11.	☐	Gjendja ekonomike	☐	☐
12.	☐	Gjendja arsimore	☐	☐
13.	☐	Gjendja shoqerore	☐	☐
14.	☐	Shtatzënia	☐	☐
15.	☐	Përkatësia prindërore	☐	☐
16.	☐	Përgjegjësia prindërore	☐	☐
17.	☐	Mosha	☐	☐
18.	☐	Gjendja familjare	☐	☐
19.	☐	Gjendja martesore	☐	☐
20.	☐	Gjendja civile	☐	☐
21.	☐	Vendbanimi	☐	☐
22.	☐	Gjendja shëndetësore	☐	☐
23.	☐	Predispozicione gjenetike	☐	☐
24.	☐	Aftësi e kufizuar	☐	☐
25.	☐	Përkatësia në një grup të veçantë	☐	☐
26.	☐	Çdo shkak tjetër	☐	☐

[illegible]

5. A po shqyrtohet e njëjta çështje në kuadër të një ankese tjetër apo për të është marrë një vendim i mëparshëm?

6. Koha kur ka ndodhur diskriminimi

_____ (data / muaji / viti)

7. Kur keni marrë dijeni për diskriminimin e pretenduar?

_____ (data / muaji / viti)

8. Numri i dokumenteve (fotokopje) që shoqërojnë ankesën
_____ copë.

9. Data e paraqitjes së ankesës _____.

ANKUESI

Person

Grup personash

Organizatë me interesa legjitime

Emri / Mbiemri / Firma _____

Shtojca II

Formati i kërkesëpadisë drejtuar gjykatës⁵

K Ë R K E S Ë P A D I

PADITËS/E: *(shënoni emër, mbiemër, datën e lindjes dhe një adresë të saktë ku mund t’ju kontaktojë gjykata)*

I/E/TË PADITUR:

(shënoni emër mbiemër, adresën e saktë me të cilën do të mund të kontaktoheni nga gjykata)

ME OBJEKT: Detyrimin e të paditurit të dëmshpërblejë shumën lekë për ushtrimin e diskriminimit ndaj meje.

BAZA LIGJORE: Kushtetuta (neni 18), Konventa Europiane e të Drejtave të Njeriut (neni 14), protokolli 12 i KEDNJ-së, ligji nr. 10221, “Për mbrojtjen nga diskriminimi”.

PËRPARA GJYKATËS SË RRETHIT GJYQËSOR

1. Sqaroni kush jeni dhe marrëdhëniet me palën e paditur :

⁵ Ky format është hartuar nga Qendra për Nisma Ligjore Qytetare

2.Shënoni datën kur ka ndodhur sjellja diskriminuese

3. Nëse kanë kaluar mbi 5 vjet, shënoni datën në të cilin keni marrë dijeni për sjelljen diskriminuese të pretenduar

4. Shpjegoni saktë:

ngjarjen sipas kronologjisë duke filluar nga ngjarja më e hershme deri te ngjarja e fundit e situatës, e sjelljes diskriminuese, duke saktësuar të gjitha elementet:

a. Shkaku i diskriminimit

Nuk është respektuar parimi i barazisë në lidhje me(vendosni një shenje në kuadratin përbri shkakit ose shkaqeve të diskriminimit tuaj):

☐ Gjinia	☐ Raca	☐ Ngjyra
☐ Entia	☐ Gjuha	☐ Identiteti gjinor
☐ Orientimin seksual	☐ Bindjet politike	☐ Bindjet fetare
☐ Bindjet filozofike	☐ Gjendja ekonomike	
☐ Gjendja arsimore	☐ Gjendja shoqërore	☐ Shtatzënia

☐ Përkatësia prindërore	☐ Përgjegjësia prindërore	☐ Mosha
☐ Gjendja familjare	☐ Gjendja martesore	
☐ Gjendja civile	☐ Vendbanimi	
☐ Gjendja shëndetësore	☐ Predispozicioni gjenetik	
☐ Aftësi e kufizuar	☐ Përkatësia në një grup të veçantë	
☐ Çdo shkak tjetër Sqaroni: _____		

b. Forma e diskriminimit, shpjegoni një ose disa nga format :

- ☐ Diskriminim i drejtpërdrejtë
- ☐ Diskriminim i tërthortë
- ☐ Diskriminim për shkak të shoqërimit
- ☐ Shqetësim
- ☐ Udhëzim për të diskriminuar
- ☐ Mohim i një përshtatjeje të arsyeshme
- ☐ Viktimizim

Sqaroni: _____

Shpjegoni dallimin midis trajtimit tuaj në raport me të tjerët dhe me të drejtën për të cilën jeni diskriminuar

8. Argumentoni dëmin që keni pësuar dhe kërkonti shumën e dëmshpërblimit ose masa të tjera që duhet të urdhërojë gjykata

9. Provat

1.

2.....

PADITËSI/JA

(emër,mbiemër,firma)

Shtojca III

KONTAKTE ORGANIZATASH JOFITIMPRURËSE QË OFROJNË SHËRBIME LIGJORE FALAS

1. Komiteti Shqiptar i Helsinkit (KShH)

ofron ndihmë ligjore falas në rastet e shkeljes së të drejtave të njeriut të sanksionuara në Kushtetutë, në Konventën Evropiane të të Drejtave të Njeriut dhe në legjislacionin shqiptar.

Adresa: Rr"Gin Bue Shpata",
Pall 5/1, Ap.4, Tiranë;
Kutia postare 1752
Tel/Fax: 04 22 33 671
Cel: 068 20 23 699
Email: office@ahc.org.al
Web: www.ahc.org.al

2. Qendra për Nisma Ligjore Qytetare (QNLQ)

ofron shërbim ligjor dhe psiko – social falas për gratë e dhunuara dhe të varfra.

Adresa: Rr "Vaso Pasha",
Pall 12, Shk 1, Ap 1. Tirane;
Kutia postare 1549
Tel: 04 22 59 795
Fax: 04 22 41 914
Email: avokatore@albmail.com
Web: www.qag-al.org

3. Shërbimi Ligjor Falas (TLAS)

ofron shërbime ligjore falas për njerëzit dhe grupet në nevojë.

Adresa: Rr. "Sami Frashëri"
4 Kullat, Seksioni 3,
Apartamenti 1°, Tiranë
Tel: 04 22 53 113
Tel/Fax: 04 22 58 442
E-mail: tlas@tlas.org.al
Web: www.tlas.org.al

4. Fondacioni Shqiptar për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara (FSHDDPAK)

ofron shërbime ligjore falas për personat me aftësi të kufizuara.

Adresa: Rr “Bogdani”,
Pallati 15, Kati 3-të,
Tiranë - Shqipëri

Tel: 04 22 69 426

Email: adrf@albmail.com

Web: www.adrf.org.al

5. Qendra Res Publica

ofron ndihmë ligjore pa pagesë, në interesin publik, për grupe të ndryshme identitare, kategori dhe individë në nevojë, duke promovuar barazinë e të drejtave për të gjithë.

Adresa: Rruga “Hoxha
Tahsin”, nr. 187/1,
Tiranë

E-mail: info@respublica.org.al

Web: <http://respublicalb.com>

REFERENCA

- Ligji “Për mbrojtjen nga diskriminimi”
- Ligji “Për organizatat jofitimprurëse”
- Ligji “Për ndihmën juridike falas”
- Kristaq Traja (konstitucionalist): “Një analizë e nenit 18 të Kushtetutës”.
- Komisioni European, Zyra e Publikimeve të Bashkimit Evropian: “Roli i OJF-ve dhe sindikatave në luftën kundër diskriminimit”.
- Human European Consultancy në bashkëpunim me Migration Policy Group: “Të luftosh diskriminimin, një manual trajnimi”.

